

Soldat nr 68
August Hådell

68 HELGESTA HÅBO-TIBBLE Upplands Regemente till fot. Sigtuna Kompani.

1866 – 96

HÅDELL August 1846-02-15 Fitja C - Dräng Lövsta torp 1864 – 66 - ant 1866-11-15 – 1,74 lång

avsked 1896-12-07 för sjuklighet. Andtäppa. ”Tjent utmärkt väl”. - död 1920-04-06 Magkräfta, Sigtuna

Sten på Håbo-Tibble kyrkogård. 1900 bodde Håbolund f.d. soldat. 1889 blev Hådell döpt till Mormon i Strömmer

Ulrica Sofia 1847-01-05 Håbo-Tibble – 1921 död Helgesta

barn Sofia Wilhelmina 1870-04-10 Håbo-Tibble

Emma Theresia 1872 ” död 1878

Anna Josefina 1874-01-11 ” piga Telgeby 1884 – 93

Ida Josefina 1876-06-10 ”

Elin Augusta Maria 1878-08-15 ”

August Herman Leopold 1881 ” död 1892

Sigfrida Viktoria 1882-12-23 ”

Augusts föräldrar Statdräng Hådell Anders, Hedström Anna Catharina, Mysinge.

h föräldrar Soldat 65 Strömmer Carl Olof, Andersdotter Ulrica, Jädra.

Ur Uppbördsboken 1871 Kurhusmedel 0,50 Folkskoleavg. 1,80 = 2,33

Källa; Gun Björkman

soldat August Hådel och hans hustru Ulrica kom att bebo under en tidrymd av mer än 50 år.

Hådel's rotebönder hade varit Ekström i *Håbolund*, vars gård var att anse som stamrotegård, vidare var det slaktare Johnsson och Carl Fredrik Carlsson i *Häljesta* samt Bartelsson i *Bälby*. Stugan stod här ovanför Durkgärdet och invid Ålsta skog. Den var vitrappad och innehöll ett rum och kök. I ladugården fanns båsar för två kor och ett utrymme för gris, medan hönsen fick ha sitt tillhåll uppe på stugvinden dit en stege ledde upp som stod rest utanför kammarfönstret. Förutom vretarna hörde en liten täppa eller kålgård till soldatbostället. Framför stugan växte vinbärsbuskar, rosenbuskar och körsbärsträd som bildade en lövsal. I *kålgården* stod ett äppelträd som dock dog ut efter en vinter med sträng kyla.

Soldat Hådel - "Hälj i Fågeltäppan"

Från Almens sten fortsatte jag utmed åkerkanten bort mot den plats där soldat Hådel's boställe varit beläget. Hagmarkerna efter Ålsta utgjordes av svårframkomlig terräng, och snår och stängsel hindrade framkomsten. Utanför låg gårdet med mogen råg och vete och ett stort dike som kostat många dagsverken.

Framkommen till platsen fann jag att av stugan återstår inte mer än en övervuxen grund som bildar en kulle. Det väl upp trampade gångarna och stigarna är för länge sedan igen växta, av ladugården återstår bara multnat timmer i gräset, gårdsgården är borta, potatiskällaren är igenrasad o s v. Men i källan glittrade vattnet fortfarande blankt och klart, de vildvuxna körsbärsträden står med bär, och tegarna ligger nu som då uppodlade, men efter att ha återgått i rotegårdens ägo. Stugan hade redan i början av 1920-talet börjat förfalla undan för undan tills den efter ett 10-tal år revs.

Det var på 1860-talet Hådel tillträdit sitt soldatboställe; han efterträdde en äldre soldat på platsen: *Hälj i Fågeltäppan*. Fågeltäppan hade emellertid även det varit ett illa förfallet boställe, liksom Ålsta gamla dragontorp, och därför hade regementet beordrat att ett nytt skulle uppföras i dess ställe. Det blev byggt ett stycke bortom Fågeltäppan och blev den stugan som

Regementsmötena i Uppsala

En gång om året hade Hådel att fullgöra ett tre veckor långt möte vid regementet vid *Polacksbacken* i Uppsala. Dit begav han sig till fots eller med skjuts efter avtal med någon bonde. Chef för regementet var general von Knorring och bland officerarna fanns en som hette Ankarkrona. Bland manskapet bar en korpral namnet Mars och en annan namnet Grip. Grip var för övrigt regementets längsta karl. Bland de äldre indelta soldaterna var korpral Ryd den mest kände. Övningarna hölls på *Polocksbacken* vars högsta punkt benämndes Taktiska krönet och där löd kommandoorden: Höger rätta er! Mot rytteriet! Gruppering till fyrkant! m fl. Soldaterna övades också på större manövrar av vilka en hölls i Waksala och en annan i Härkeberga.

Källa:

Hådel's gård på 1950-t

Under fritiden vid förläggningen brukade soldaterna samlas vid sina skrin eller "kistor", vilka de medfört hemifrån och som innehöll mindre persedlar: strumpor, linne osv. Soldaterna var förlagda i tält och deras mäss bestod av ett vanligt stånd där, allt från skosmjörja till brännvin tillhandhölls. På kvällen klockan nio hölls korum då hela regementet grupperades i öppen fyrkant framför vakten och fältpastorn läste en kort bön. Efter de tre veckornas slut erlade soldaterna tre kronor till regementets pensionskassa, varefter det var att återvända hem till torpen igen. Det var med stor förväntan soldaterna såg fram mot dessa sina regementsmöten.

Pliktstugan

När familjen Hådells fem barn som alla voro flickor kommit till världen blev det knappt med brödet i stugan och Hådell var tvungen att arrendera jord. Ett stycke av Durkgärdet bakom ladugården odlade han upp till potatisland. Han var också tvungen att vid olika tillfällen leja arbetskraft för att hinna med. Den lejda hjälpen bekoms från "Pliktstugan" som en backsuga ett stenkast från soldatbostället kallades och som var bebodd av en ensamstående man. "Pliktstugan" var ett namn som stugan fått och som den ensamboende mannen var orsak till. Denne ansåg nämligen, att han för sin existens emellanåt måste skjuta ett villebråd inne i skogen, knipa en höna vid någon gård eller begå inbrott i visthusbodar och matkällare i Kyrkbyn. När dessa olagligheter blev anmälda för fjärdingsman var denne snart på det klara med var han hade att söka förövaren, varpå det givitvis följde förhör och böter, eller "plikt". Det var därav namnet hade kommit. And-

ra namn som givits på personer i trakten voro "Hasarot" och "Pillitranten"

Soldat Hådell

En eller ett par kor hörde till soldat Hådells djurbestånd, en hette en gång Majros och hon hade sitt mulbete i Carl Fredriks hage som en hagmark nära stugan kallades efter dess ägare Carl Fredrik Carlsson i *Häljesta*. När betet tog slut på den platsen ledde Ulrica korna till *Slangviks skog* bortom *Negelstena*.

Till Ulricas uppgifter hörde att gå med post för regementet; det kallades "gå med order." Det var meddelanden till soldater. Då drog hon på sig stövlarna för att t ex gå till Vidén i Ryd. Hon gick på morgonen och var tillbaks på kvällen.

Flickorna läste i Tjusta skola måndagar och torsdagar tillsammans med läsbarn från Håtuna. Efter att ha läst fram för pastor Holmdal i Håbo-Tibble, som kallades "jolmdal" därför att han på grund av ett yvigt skägg talde otydligt reste döttrarna undan för undan in till den hägrande huvudstaden. Där kom en i tjänst hos kapten Axberg i franska värdshuset, som var kapten på ångfartyget *Noua Sverige*, det som senare förliste. Hon blev bekant med en kusk vid kungliga stallen, som hette Litzén och som blev far till hennes två barn. Man trodde att Litzén, sedan han slutat anställningen i Stockholm, tagit tjänst hos en greve i Finland. En syster till henne kom även hon i tjänst hos kapten Axberg och blev sedan som gift bosatt i Solna. Tredje systemen blev efter olika anställningar i Stockholm gift och bosatt i Nacka. De två övriga emigrerade till Amerika.

Det har berättats om Hådell att han försökte utforska sina släktskapsförhållanden men att han inte kom-

mit längre tillbaks i tiden än till sina föräldrars samtida. Han hade dock vetat om att hans farfar hetat Hök utan att ha något personligt minne av denne. Han talade aldrig om sin släkt eller om sina föräldrar, tystlåten som han var, trots att han hade god talförmåga. Hådell hade vissa karaktersegenskaper som stundom kom till uttryck. Han hade även humor fast han så sällan visade det. Bestämthet kunde han också visa. Sprit smakade han inte, hade bara tagit en gång, men sedan aldrig mer. Han hade ett tvåradigt dragspel som han spelade religiösa melodier på då han kompade takten med ena foten. Tidningar voro sällsynta i soldatbostället, där fanns ibland bara någon religiös tidskrift, och så förstås psalmboken och bibeln.

Hådell var sparsam och ekonomiskt sinnad. En gång när oroande rykten om banker nått honom hade han tagit ut hela sitt sparkapital, en tre á fyra hundra kronor, dem han lagt ned i en kopparkittel som han grävt ned och sedan täckt över med en trave ved.

När han var i 50-års åldern hade han haft planer på att flytta till Stockholm och där starta vedaffär eller någon liknande rörelse, vilket dock ej kom att förverkligas.

Borta är också "Pliktstugan" där
och äppelträd är de enda
varit bebyggda
danför